

Ayfer Tunç Öykülerinde Sevgisizlik Teması

Lovelessness Theme in Ayfer Tunç's Stories

Abdullah HARMANCI
Ömer SOLAK*

ÖZET

1989'dan itibaren yayımladığı kitaplarla öykücülüğümüzün önemli isimlerinden biri olan Ayfer Tunç, *Saklı* (1989), *Mağara Arkadaşları* (1996), *Aziz Bey Hadisesi* (2000), *Taş-Kağıt-Makas* (2003), *Envelotel* (2006) adlı öykü kitapları yayımlamıştır. Klasik öykü anlatımını benimseyen yazar, sağlam bir kurgu ile ördüğü öykülerinde Osmanlı Türkçesi kökenli kelimelerin zengin çağrışımlarından yararlanmıştır. Ayfer Tunç, 1980 sonrasında ülkemizde yazılan öykülerdeki yoğun biçim kaygıları ve avangart tutumdan uzakta durmasıyla dikkati çekmiştir. Ayfer Tunç'un öykülerini, öykü türünün iç şartlarını zedelemeyen oluşturduğu, insanın değişen yaşam koşulları içindeki tükenişini bütünsellik içinde yansıttığı ifade edilmiştir. Kurgu ve içerik yönünden çağdaş arayışların dışında kalmamakla birlikte, özgün görünme adına insan ögesini ihmal etmediği, tam tersine bütün çabasını insanı sanatsal bir varlık olarak yaratma yolunda gösterdiği belirtilmiştir. Daha ilk kitabından itibaren öykülerindeki ustalıktan ve sahicilikten söz edilmiştir. Ayfer Tunç'un böylesine başarılı bir yazar, bir öykücü olmasının altında, şüphesiz onun edebiyatımızın birikiminden yeterince faydalanmış olması, edebiyatımızın geçmişinde yer alan ustaların eserlerini özümsemiş olması yatmaktadır. Bu makalede, Ayfer Tunç öykülerindeki sevgi arayışı, gerçek sevgiden mahrum oluş teması, tek tek öykülerin olay örgüleri özetlenerek örneklenmeye çalışılmıştır. Yazar hangi konuyu anlatsa anlatsın, öykünün derinine inildiğinde, öykü kişilerinin temel probleminin sevgiden mahrum kalış olduğu gözlemlenmektedir. Zengin çağrışımlı diliyle, sağlam kurgusuyla, edebiyatımızın birikiminden yararlanarak kendine ait bir üslup çıkarabilmesiyle, sevgiden mahrum kalış, sevgi arayışı temasını derinlemesine ve sahici bir biçimde işleyişle ön plana çıkan Ayfer Tunç edebiyatımızın kalıcı isimlerinden olmaya adaydır.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Türk öykücülüğü, öykü, tema, olay örgüsü.

Çalışmanın Türü: İnceleme

ABSTRACT

Ayfer Tunç, who is an outstanding figure of our storytelling with her books published after 1989, was born in 1964 in Adapazarı. Her story books include: *Saklı* (1989), *Mağara Arkadaşları* (1996), *Aziz Bey Hadisesi* (2000), *Taş-Kağıt-Makas* (2003), *Envelotel* (2006). Ayfer Tunç has published five story books, from her first book *Saklı* to *Envelotel* (2006). Having won several awards with these books, Ayfer Tunç has made achieved an important place in Turkish storytelling. Adopting classical storytelling, the writer has benefited from rich connotations of Ottoman words in her stories that have strong fiction and has collected the vocabulary of her stories from a wide area, making use of old words of Turkish. The writer has stated that, there were periods when Turkish language was perceived as an ideological tool, a means of expression, and the subject and object of literature, she has pointed out that language should be approached with awareness, not authority, and that there will be no language where awareness does not exist.

One of the factors underlying the fact that the writer has such a reasonable understanding of language and that she is a successful story writer is that, she was inspired by the works of the masters of our literature. Without imitating them, Tunç has managed to make use of the important names of our modern literature.

One aspect of Ayfer Tunç's storytelling that is appreciated a lot by literary critics is the strong fiction in her stories. This fiction is a result of the fact that the writer has benefited well from the masters of our literature. The mastery and authenticity in her stories were mentioned beginning from her first book. It has been stated that Ayfer Tunç creates her stories without damaging the internal conditions of storytelling and that she reflects the burnout of the human being in the changing life conditions in integrality. Although she is not excluded from the contemporary search in terms of fiction and content, she is stated not to ignore the human factor for the sake of appearing original, in contrast, she is making an effort to make the human being an artistic being.

The theme that is hidden in almost all of Ayfer Tunç's stories is the person's being deprived of love, the thirst for love, and not being able to reach love. Though it has been seen that other themes come forward in other stories, when read carefully, the main problems of the protagonists are being deprived of love and not being able to reach love. In this article, the search for love and the theme of being deprived of real love in Ayfer Tunç's stories have been demonstrated by summarizing the plots of the stories one by one.

In the story that gave its name to the writer's first book "Saklı", "the second wife of the immigrant, the elegant lady" experiences bilateral lovelessness. She is deprived of love as she is left alone by the person she loves a lot, and she does not love her husband. Moreover, she is not liked by the society. In the story "Ses Tutsağı" in *Mağara Arkadaşları*, our narrator is a lonely man and in order to get rid of his loneliness, he listens to the voices coming from the flat upstairs where a widower woman with children lives. He surrenders gradually to this game, and has an attachment for the woman, but doesn't get a response for his love (at first). There are two lonely and "loveless" people, one man and one woman, and the story ends in an interesting way. In the story that gives its name to the book in *Aziz Bey Hadisesi*, the life of Tamburi Aziz Bey is told through flashbacks. Aziz Bey, who

* Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi

is a handsome, confident and brilliant boy, will feel a “blind love” that will ruin his life, he will fall in love with Maryam, who doesn't even love him, follow her to Beirut, but will be disappointed and come back to İstanbul. He will not love Vuslat, who loves him in his adulthood. Like it is the case in all Ayfer Tunç stories, love is never revealed. In Aziz Bey's youth, the women that fall in love with him, are not loved back by Aziz Bey. We meet a lonely narrator in “Kaybetme Korkusu” in *Taş Kağıt-Makas*. He is lonely and she is a writer. The apartment building where she lives and the lives of people living there are told. The residents of these flats cheat their husbands by our narrator. One of the characters in the story, Safır, causes her wife to commit suicide, although not on purpose. The reason for that is the fact that he lets her wife alone although for short times. Bearing the strange childhood of Süsen in mind, the situation is rather logical. The characters in the story are deprived of love. They either don't love or are not loved by others.

We hope that, our analysis will be useful in understanding Ayfer Tunç's works which are outstanding in terms of having a rich and associative language, a strong fiction, having her own style, and working on themes such as being deprived of love and the search for love and in a genuine way.

Keywords: Turkish literature, Turkish storytelling, theme, alienation, plot

Type of Study: Survey

1. GİRİŞ

1990 yılında yayımladığı *Saklı* adlı ilk öykü kitabıyla edebiyat çevrelerinin ilgisini çeken ve sonraki yıllarda verdiği yeni eserlerle öykücülüğümüzde önemli bir yer edinen Ayfer Tunç¹, gerek öykülerinin yapısı, gerekse modern edebiyatımızın ustalarından başarılı bir şekilde faydalanmış olmasıyla, edebiyat araştırmacılarının ve eleştirmenlerinin takdirini kazanmıştır.

Ayfer Tunç'un ilk öykü kitabı için Mustafa Kutlu'nun kaleme aldığı değerlendirme yazısında “*Saklı'daki hikayeler toplamı ile '80 sonrasında biçim kaygılarını ve avangard tutumunu öne çıkararak, hikaye yerine ne idüğü belirsiz bir anlatıyı seçen yazarlardan ayrılıyor, duygu yüklü metinleri ile uzaktan uzağa bir Selim İleri duyarlığı taşıyarak açık, anlaşılır, ustalığın kapısına dayanmış bir noktayı tutuyor.*” (Kutlu, 1990: 7) denilmektedir. Nitekim Adnan Bizyazar da, Tunç'un, öykünün iç kurallarına sadık kalmış olmasını ön plana çıkarmaktadır: “*Ayfer Tunç, öyküsünü, öyküyü oluşturan öğeleri savsaklamadan oluşturuyor. İnsanı çağdaş duyarlığın vardığı bir acıma duygusıyla kavıyor, onun değişen yaşam koşulları içindeki tükenişini bu bütünsellik içinde yansıtıyor. Salt öykülemenin büyüüne kapılarak, kuru tanıklıklarla, dış gözlemsel görüntülerle yapmıyor bunu; öykülerini bir ozanın gizli yüreğiyle derinleştiriyor. Kurgu ve içerik yönünden çağdaş arayışların dışında kalmamakla birlikte, özgün görünme adına insan öğesini bir yana itmiyor; tam tersine bütün çabasını insanı sanatsal bir varlık olarak yaratma yolunda gösteriyor.*” (Binyazar, 2001: 6) Bu sağlam kurgu vasıtasıyla öykülerini sağlam bir biçimde ören Ayfer Tunç, Türk öykücülüğünün önemli isimlerinden beslenmesini bilmiş, özellikle öykülerinde yararlandığı söz varlığıyla dikkat çekmiştir. Zira çoğu çağdaşından farklı olarak, Osmanlıcanın zengin çağrışımlı kelimelerinden yararlanmış. Kendisiyle yatığımız bir söyleşide, bu konuyla ilgili olarak söyledikleri yazarın dil anlayışını ortaya çıkarmaktadır: “*Bir ideoloji aracı olarak dil'e inandığım dönemlerden geçtim, 'bir ifade aracı olarak dil'e, 'edebiyatın öznesi ve nesnesi olarak dil'e, 'bir edebiyat yapıtı olarak dil'e geldiğimde, yani yazmaya başladığımda, dili yaşayan tüm zenginliklerinden yararlanmam gerektiğini hissettim.*” (Harmancı, 2004: 73-74)

Öykü eleştirmeni Ömer Lekesiz, Ayfer Tunç'un öykülerinde işlediği temaları; harcanmış sevgiler, yalnızlık, ölüm, zamanını yadırgama, mekâna, çevreye uyumsuzluk, travmatik olgu ve oluşlar, korku, ürkeklik ve tedirginlik psikolojisi olarak sıralar. (Lekesiz, 2001: 532) Lekesiz şunları söyler: “*(Yazar), yalnızlığı ontolojik bir 'hak' olarak görmek yerine bir tür kaçınılmaz mahkûmiyet, ağır bir sorumluluk, dayanılması zor bir olgu olarak değerlendirmiş ve ölüm olgusuna temizleyici, dindirici, tüketici, sonlandırıcı işlevler yüklemiştir.*” (Lekesiz, 2001: 532)

Ayfer Tunç'un öykülerinde; yalnızlığın, mutsuzluğun, yaşlılığın, ölümün, varoluş sancılarının, hayatın anlamının, belki de hayatta bulunamayan anlamın; şiirli, coşkulu bir dille, yer yer uzun cümlelerle anlatıldığı görülür. Öykülerin önemli bir bölümünde, temel sorun, sevgiden mahrum olma/insanlardan uzak

¹ Ayfer Tunç 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarında çeşitli edebiyat ve kültür dergilerinde yazılar yazmaya başladı. 1989 yılında Cumhuriyet gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi öykü Armağanı'na katıldı, *Saklı* adlı yapıtıyla birincilik ödülünü aldı. 1999-2004 arasında Yapı Kredi Yayınları'nda yayın yönetmeni olarak görev yaptı. 2001 yılında yayınlanan ve okurdan büyük ilgi gören *Bir Manininiz Yoksa Annemler Sizi Gelecek-70'li Yıllarda Hayatımız* adlı yapıtı, 2003 yılında yedi Balkan ülkesinin katılımıyla düzenlenen *Uluslar arası Balkanika Ödülü*'nü kazandı ve altı balkan diline çevrilmesine karar verildi. Aynı kitap Suriye ve Lübnan'da Arapça olarak yayımlandı. Tunç'un 2003 yılında Sait Faik'in öykülerinden hareketle yazdığı *Havada Bulut* adlı senaryosu filme çekildi ve TRT'de gösterildi. Yazarın öykü kitapları: *Saklı* (1989), *Mağara Arkadaşları* (1996), *Aziz Bey Hadisesi* (2000), *Taş Kağıt Makas* (2003), *Emvelotel* (2006). Ayfer Tunç hakkında bk. <http://www.ayfertunc.com/indextr.html> (10.10.2009)

kalma/yalnız olmadır. Kahramanlar yalnızdırlar, yalnızlığa bir mecburiyet gibi katlanırlar. Yaşlıdırlar. Terk edilmişlerdir. Sevilmemişlerdir. Sevgilerini akitacak bir kanal bulamamışlardır. Zaman zaman öykülerin akış yönü farklı mecralarda gibi gözükse de, metinler derinlemesine incelendiğinde, öykülerde en çok yer kaplayan problemin “sevgisizlik, sevgiden mahrum oluş” şeklinde ifade edilebileceği görülecektir.

Bu makalede, yazarın tüm öyküleri, sevgi/sevgisizlik teması ışığında tek tek gözden geçirilecek, kahramanların sevgiyi arayışları, sevgiden mahrum kalışları örneklenecektir.

2. ÖYKÜLERDEKİ SEVGİSİZLİK TEMSASI ²

a. Saklı

Yazarın ilk kitabı *Saklı*'nın esere adını veren ilk öyküsünde "Zembilli göçmenin ikinci karısı süslü yenge" çift taraflı sevgisizlik yaşamaktadır. Hem çok sevdiği bir kişi tarafından terk edilmiş olduğu için sevgisizdir, hem halen eşi olan kişiyi sevmemektedir; üstelik toplum tarafından sevildiği söylenemez. Aksine, gülünç bulunan, alay edilen, küçümsenen birisidir o. Ayrıca süslü yengenin kocası göçmen de süslü yengeden beklediği sevgiyi bir türlü bulamaz: "*Ama göçmen bâlâ umutludur, süslü yenge onu aşkla, hasretle sevecektir.*" (s. 7) Üstelik göçmen, ilk eşi tarafından da terk edilmiştir. Yani iki eşi tarafından da sevilmemiştir, sevilmemektedir.

"İhtilaller Neye Benzer"de Beyazıt kulesinde çalışan, şehrin ışıklarını söndürmekle ve yakmakla görevli olan, kendi halinde şiirler yazan, yaşlı, yalnız bir insan anlatılır. Bu kişi aynı zamanda öykünün anlatıcısıdır ve onun sadece şu cümlesi bile bize yaşadığı sevgisizlik acısını örneklemesi bakımından yeterlidir: "Anladım ki ben gidişiyse sevindiren biriyim." Anlatıcı, bir zamanlar eşiyse yollarını ayırmıştır. Bu da bir şekilde sonu sevgisizliğe dayandırılabilir bir durumdur. "*Anladım ki ben gidişiyse sevindiren biriyim. Umman'a bu yüzden hiç dönmedim.*" (s. 15) cümleleri sevilen kişiden anlatıcımıza yönelmiş bir sevgisizliğe işaret eder. Üstelik kendisini sevmeyen tek kişi bu mazide kalmış meçhul kadın değildir; öykü kişimiz, toplumla da bağlantılarını koparmış gibidir. "*Hiç kimseye yakın değilim.*" (s. 16)

Anlatıcının çocukluk günlerinin şiirini yakalamak üzere yola koyulduğu "Yaşadığımız Yerler" öyküsünde, aradığı sevgiyi bulamamışlık teması açık açık yazılmamışsa bile, anlatıcının annesinin yalnız, suskun, ağlamaklı bir biçimde çizilmiş olması bize onun da dile getirilmemiş bir sevgisizlikle iç içe olduğunu düşündürür.

"Önemsizlik"te ressam Nesim, ne kadar istese de Madam Ester'in sevgisine ulaşamaz. Dahası, Nesim, çevresince torunu olacak yaştaki kızlara bile *sarkarak* itibarını yok etmiş, sevilmemekten öte, kendisinden nefret duyulan biri olmuştur.

"Ay Bakıyor"da bir kadının ağzından kaybolan oğlunun öyküsünü dinleriz. Bu sevgisiz kalışın/sevgiden mahrum oluşun en bariz bir biçimde karşımıza çıktığı tipik bir Ayfer Tunç öyküsüdür. Zira bir kadın önce kocasını, ardından oğlunu yitirir. Yıllarca hangi sebeple ortadan kaybolduğu bilenemeyen oğlunu bekleyen bir annenin dramıdır anlatılan. Aslında tam bir "kayıp aranıyor" öyküsüdür bu. Oğlunun civardaki bir gölde boğulduğu ihtimali zayıflamış, fakat bu durum anneyi yeniden umutlandırdığından ona daha büyük acı vermeye başlamıştır. Hep bir bekleyişle, hep bir umutla yaşarsa da bir türlü sonuç alamaz. Anne, bu acısının içinde ayrıca yalnızdır da. Sevgiden mahrum kalış, bu noktada biraz da belirsiz bir durumdan neşet eder. Acaba terk mi edilmiştir? Acaba ölüm müdür anne oğlu ayıran? Öykü bir mutlu haber alınmadan, sır çözülmeden biter.

"Mozart'ın Son Zartı" öyküsünün kadın kahramanı Şebnem, çocukluğunda, ne annesi tarafından ne de babası tarafından sevilmiştir. İki de kızlarıyla ilgilenmemişler, çocuklarını başlarından savmaya çalışmışlardır. Şebnem yalnızdır ve bu onu yaralamıştır. Arkadaşlarına hep yaşadıklarının tersini anlatmayı denemiştir: "*Babamın beni çok sevdiği, her hafta sinemaya götürdüğü de yalandı.*" (s. 61) Yaşadıklarının tam tersini, başka bir deyişle yaşamadıklarını anlatmakta, uydurmakta, yalan söylemektedir Şebnem. Şu cümleler de Şebnem'in kendisiyle yüzleştiği, gerçeklere dönme gereğini hissettiği bir ânın cümleleridir: "*Ben itilip kakılmış, sevilmemiş, istenmeyen kız...*" (s. 62) "*Ne zaman hakaret edilse bana, bağırılsa, itilsem yine, istenmemem, kovulsam...*" (s. 62)

² Makalemizde gönderme yaptığımız metinlerin kitap halindeki baskı künyeleri kaynakçada verilmiş; yazının içerisinde ise yazarın öykü kitaplarından yapılan alıntılarda sadece sayfa numarası gösterilmiştir.

"Su", beklenmedik bir ölümle sonlansa da, kitaptaki diğer öykülere oranla daha aydınlık, daha hayat dolu bir öyküdür. "Silentium"da ise, "sevgisizlik" çukuruna yuvarlanmış olan kişi çok az insanın uğradığı, garip, kimsesiz bir adada yaşayan ve adanın özellikleriyle özdeşleşmiş bir fayans/seramik ustasıdır. "Adanın arka tarafında bir vadinin içinde çok zengin birinin yaptırdığı, çok süslü bir evin görkemli şöminesini örerken" Cafer, (muhtemelen) evin sahibesi tarafından garip bir ilgi görür ve beraberce yemek yenir. Güzel anlar yaşanır. Fakat bir yıl sonra Cafer kadını adada yeniden gördüğünde kadın onu tanıyamamış ya da tanımamıştır. "Yavaşça yanaştı masalarına Cafer. (...) Oysa ona kendini hatırlatmak için binbir şekle soktuğu yüzü, boğazına kadar sınıksız ilikli turuncu gömleği, durmadan terleyen, nereye koyacağını bilemediği elleriyle bir zavallıydı. Ona doğru bakıyordu. Onun parlak, konuşkan gözlerine, 'tanı beni, götür beni burulardan, sözlerin, kalabalıkların, kokuların dünyasına...' der gibi baktığını sanıyordu." (s. 84) Cafer de sevgiye muhtaçtır, yalnızdır. Güzel sözlerle alışıktır değil. Sevgiden mahrumdur. Yoksun olduklarını, hiç beklemediği -üst tabakadan- bir kadında bulur gibi olmuşsa da, sonuçta yaşanan tam bir hayal kırıklığı, kalp kırıklığıdır.

Kitabın son öyküsü "Yüreğin Mahallesi"nde yaşlı ve yalnız kadınlar şu cümlelerle anlatılır: "Makyajları çoktan uçmuş, yaşlanmış ellerinde şarap, sevgi ve güzellik dolu bir hayat için çok geç." (s. 87) Öykünün erkek anlatıcısı sevilmiş biridir. Fakat hayalindeki kadını hiç bulamamıştır. "Ben, hep yüksek sesli bir hayatı yaşayanların arasında sevilen, ama hep uzaklarda, hep dudakları kırmızı ve sıcak bir kadını arayan ben, onun dudaklarının kırmızılığını duydum." (s. 87) diyen anlatıcı, belki içinde yaşamak isteyip de yaşayamadığı, ya da tersine içinde yaşamak istemediği halde yaşamak durumunda kaldığı toplumsal sınıfları ima etmektedir. Öykünün kahramanlarından Asude, anlatıcı-karakterin hayal ettiği fakat ulaşamadığı bir kadındır. Şu halde, erkek anlatıcımız da bir anlamda sevgisizdir: "...yıllarca ağaçsız, dalsız bir ovada büyük bir yangın beklemiştim. Boşuna beklemiştim. Şimdi o yangınım olabilir." (s. 88) Asude'nin de sevgiden mahrum bir hayat sürdürdüğü anlaşılmaktadır. "Yıllar sonra ilk kez bir insanın garip bir ateşle yanan ellerini duydu, şaşırır, gözleri buğulandı. Kuşandığı yalnızlığın onu yeni bozgunlardan koruyacağına inanıyordu." (s. 89)

Görüldüğü gibi, *Saklı*'daki öykü kişilerinin temel problemi sevgi görememiş olmaları, sevgiden mahrum olmalarıdır. Bir yalnızlık duygusu içerisinde kıvranırlar.

b. Mağara Arkadaşları

Saklı'dan yedi sene sonra yayımlanan *Mağara Arkadaşları*'nda, yazarın ilk kitabına hâkim olan yoğun duygusal anlatımın dozu/oranı azalmış gibi gözükmektedir. Yazarın *Saklı* 'daki kadar kendi hayatına ve duygularına yüklenmeden yazmaya, "başkalarını" anlatmaya başladığı görülür. Ancak bu eserde de önceki temaların sürdürdüğü görülür.

Mağara Arkadaşları'nın kitaba adını veren ilk öyküsünde, yazarın duygusal bir anlatıma yaslanmadığı gibi, adeta olayları/kişileri karikatürize ederek, hafif muzip bir tavrıyla yazdığına tanık oluruz. Ne ki bu tavrın kitabın tüm öykülerine yayıldığı söylenemez. Bu bıyık altından gülen tavra rağmen, ilk öyküde anlatılan Ayyıldız Apartmanı sakinleri, Tunç'un diğer öykü kişileri gibi yalnızdırlar. Sevgiden uzaktırlar. Ayyaş Yazar, Bunak İhtiyar, hafifmeşrep genç kız, Bezmin Hanım, Rum terzi kadın, Rüstem Efendi... gibi, apartmanda anlatılan tüm öykü kişilerinin yalnız kişiler olarak seçilmesi manidardır. Üstelik Ayfer Tunç öykülerinde çokça görüldüğü gibi, öykü kişileri yaşlıdırlar. Hepsinden önemlisi, bu öyküdeki en büyük yalnız, Ayyıldız Apartmanı'dır ve öyküde yaşlı bir insan gibi anlatılır. Yalnızdır, çünkü şehirde kendisinden çok daha büyük, çok daha gösterişli binalar yapılmıştır. Yine, yazarın çoğu öyküsünde görülen bir motif, intihar/ölüm motifi bu öyküde de karşımıza çıkar. Ayyıldız Apartmanı intihar etmeyi düşünmektedir, fakat bunda başarılı olamaz. Öykü beklenmedik bir biçimde mutlu sonla bitecektir.

Kitabın ikinci öyküsü "Ses Tutsağı"nda, anlatıcımız yalnız bir erkektir ve yalnızlığından kurtulabilmek için, dairesinin üst katında oturan, çocuklu ve erkeksiz bir kadın olan komşusunun dairesinden gelen sesleri dinlemeyi kendisine bir oyun edinir. Giderek bu oyunun tutsağı olacak, dahası kadına bağlanacak ama sevgisine (başlangıçta) bir karşılık bulamayacaktır. Ortada iki yalnız ve "sevgisiz" insan vardır, bir erkek ve bir kadın; öykü ilginç bir biçimde sonlanır.

Tıpkı "Ses Tutsağı"ndaki gibi "Gençlik Sabah Çiyidir"de de biri erkek biri kadın, iki yalnız ve sevgiden uzak insan vardır. Öykü, ihtiyar erkeğin perspektifinden anlatılır. Aslında öykünün ana problemi ölümdür ve ihtiyar erkek kahramanımız hayat sevincini, yaşama bağlılığını tamamen yitirmiştir; geceleri uyurken, sabah sağ çıkmamayı hayal eder; toplumla bağlantısını asgari noktaya çekmiştir. Ölüm onda bir saplantı

halini almıştır ve fakat karşısına çıkan bir kadın ona yaşama sevincini kazandıracaktır. O bu durumdan önceleri rahatsız olacaktır. Öykünün temelinde gene hayatı ve dolayısıyla bir insanı sevme/sevmeme sorusu/sorunu yatmaktadır. Sevgisizlik bu öyküde doğrudan hayatın kendisine yönelmiştir.

Kitabın bir başka öyküsü olan "Siz ve Şakalarınız"da da yalnız, yaşlı ve sevmek, sevilme özlemi çeken iki insan vardır. Biz öyküyü huzurevindeki yaşlı kadının ağzından dinleriz. Kadın önceleri kim olduğunu anlayamadığımız bir kişiye seslenir. Sonraları bu kişinin merhum bir ihtiyar adam olduğu anlaşılır. Öyküyü bize aktaran kadın, aradığı sevgiyi, huzurevinde de olsa bulmuştur ama bu kez de ölüm sevginin gerçekleşmesine engel olur.

"Küçük Kuyu"da yalnız bir erkeğin ağzından dinleriz kendi öyküsünü. Avarece yaşayan anlatıcımız bir otele, son derece etkileyici bir kadınla karşılaşmış ve onunla beraber olmuştur. Fakat bu kadının kendini sevdiğinden, başkalarına da kendisine baktığı gibi "hülyalı" bakıp bakmadığından emin değildir. Sevildiği söylenebilir de, öykü kişisi, bu sevginin sahiciliğinden kuşku duymaktadır. Sevmek ve sevilme eylemi bir kez daha sekteye uğramıştır ve bu defa "sorun" erkeğin kalbine giren kuşkudur.

"Ara Renkler Grubu"nda üç farklı erkek kendi ağızlarından kendi hayat hikâyelerini ya da hayatlarından bir bölümü aktarırlar. Özellikle "Limon Küfü" alt başlığında sunulan hikâyeye adeta bir mensur şiir gibidir. "Sen ölünce ben öldüm biliyorsun." cümlelerinin öykünün içine bir 'leit-motiv' olarak yerleştirildiği görülür. Sevgilisini yitirmiş bir erkeğin onun ardından yaktığı bir ağıttır bu. Sevginin, sevgisizlik acısının, sevgi özleminin en bariz biçimde, en doğrudan aktarıldığı öykü "Limon Küfü"dür denebilir.

"Cinnet Bahçesi", bir cinayetin anatomisi biçiminde anlaşılabilir. Rapor üslubuyla yazılmış bir öyküdür. Öykünün ikinci bölümünü, maktul ve katil zanlısı hakkında onları tanıyanların polise verdikleri ifadeler oluşturur. Öykünün başlangıcında okuyucunun merak duygusu kamçılanırsa da, katil zanlısını tanıyanların verdikleri ifadeler öykünün ilk bölümündeki soru işaretlerini cevaplandırmaktansa katil zanlısı kocanın kişiliğini açıklamaya yarar. Öykü, yazarın diğer öykülerinden; üslubu, kurgusu, hatta konusuyla ayrılır gibi gözüküyorsa da, eşini öldürdüğü iddia edilen Müeyyet'i tanıyanlarca verilen ifadeler ilerledikçe, ortada yine bir sevilme/sevilmemek/sevgisini aktaracak bir hedef bulamamak gibi konuların, çok fazla ön plana çıkartılmadan da olsa işlendiği söylenebilir. Müeyyet'in özellikle toplum tarafından anlaşılmayıp, üstelik kendisinin de anlaşılması için herhangi bir çaba sarf etmeyişi bu düşüncemizi destekleyecek bir durum olarak görülmelidir. Üstelik böyle bir cinayetin gerçekleşmiş olduğunu kabul ederek konuşursak, Müeyyet'ten karısına yönelmiş olan boğarak öldürme eylemi de sevgiden mahrum oluşun, sevgiyi bulamamanın bir ifadesi olarak görülebilir. Üstelik Müeyyet'in komşusu, kocası tarafından açık açık aldatılmaktadır. Sevilmemektedir. Öykünün ikinci bölümünde Müeyyet'in sessiz, şair kişiliğine dikkat çekilir. Olay çemberinin önemli bir bölümü yazar tarafından bilinçli olarak boş bırakılmıştır ve kimi zaman öyküye büyük bir avantaj sağlayan bu durumun, "Cinnet Bahçesi"nde bir eksiklik doğurduğu söylenebilir.

"Alafranga İhtiyar"da, klasik batı müziğine ilgi duyan bir apartman kapıcısının sırrı çözülmeye çalışılırken, Tunç'un öykülerinde sıkça kullandığı bir motifle daha karşılaşırız. O da kahramanımızın yazar olması ya da en azından yazıyor olmasıdır. Tunç bu motifi sıklıkla kullanır, zira bu durum yazara bir anlatma kolaylığı sağlar. Bu öyküde de metnin odağındaki isim Ulvi Efendi, hayatında bir büyük "aşk yenilgisi" yaşayacaktır. Darülelhan'daki bir kıza âşık olmuş ve kızın çok farklı bir kültür ve sınıfa ait olması sebebiyle büyük bir hayal kırıklığı yaşamıştır. Fakat sevgiden mahrum olma biçiminde ifade ettiğimiz çile, bu kadarla sınırlı değildir: Daha sonra Güldane adında bir köylü kızı ile evlenmiş fakat onun bir başkasını sevdiğini öğrenince kız sevdiği kişiye teslim etmiştir. Ulvi Efendi de diğer pek çok Ayfer Tunç kahramanı gibi sevgiden mahrum kalmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, *Mağara Arkadaşları*'ndaki öykülerde bulunan duygusal yoğunluk, *Saklı*'ya göre daha geri planda kalmıştır. Yazar, kendinden "başkaları"nı anlatmaya başlamıştır. Ancak sevgiden mahrum oluş, sevgi arayışı temasının bu kitaptaki öykülere de hâkim olduğu bir gerçektir.

c. Aziz Bey Hadisesi

Kitaba adını veren ilk öyküde Tamburi Aziz Bey'in yaşamı geriye dönüş tekniği kullanılarak anlatılır. Yakışıklı, kendine güvenen, parlak bir delikanlı olan Aziz Bey "hayatını kaydıracak" bir kara sevdaya, kendisini pek de sevmeyen Maryam'a tutulacak, onun ardından Beyrut'a kadar gidecek, fakat hayal kırıklığına uğrayıp İstanbul'a dönecektir. Olgunluk çağında ise kendisini seven Vuslat'ı bu defa Aziz Bey

sevmeyecektir. Tüm Ayfer Tunç öykülerindeki gibi, sevgi bir türlü tecelli etmez. Aziz Bey'in gençliğinde de kendisine tutulan kadınlar sevgilerinin karşılığına göremezler. Öykünün başlangıcında, Aziz Bey'in başına kötü bir olayın geldiği okuyucuda merak duygusu uyandıracak şekilde ifade edilir.

"Kadın Hikâyeleri Yüzünden"de (aynı zamanda öyküyü bize anlatan) kahramanımızın kendi kişiliğine ilişkin kompleksleri vardır. Her şeyden önce kendi fiziğinden memnun değildir. Silik ve ezik bir tiptir. Karısının kemikli vücudundan da memnun değildir ve kadınlarla "iyi" ilişkiler kuran, çapkınlık hikâyeleri anlatan erkekleri kıskanmaktadır. Bu özellikleri, anlatıcı-kişimizi insanlardan ayırmakta, uzaklaştırmaktadır. Kendisinin de -karısına benzemeyen- sevgililerinin olmasını, kendisinin de anlatabileceği kadın hikâyeleri olmasını ister. Karısını kıskandırmak ister ve öykü boyunca şiddeti giderek artan "numaralar" çevirir. Bu numaraların karısını her geçen gün büyük acılara sevk ettiğini anlar fakat yaptıklarının büyük bir felakete sebep olacağını farkında değildir. Öykü kişinin psikolojik ve fiziksel problemlerinin inandırıcılık duygusu yaratacak ayrıntılarla anlatılması, öykünün duygusal oranının çok iyi ayarlanmış olması, her sayfada biraz daha ilerleyip son paragrafta doruğa ulaşan bir gerilim, zaman zaman okurda uyandırılan merak, metnin ana problemine hizmet eden ilginç ayrıntılar; bu öyküyü, Ayfer Tunç'un en önemli öykülerinden biri yapacaktır.

"Soğuk Geçen Bir Kış", yalnız ve yaşlı bir insanın yoksulluğa bulanmış ıstıraplarını son derece kasvetli bir atmosfer çizerek anlattığı için daha çok önceki kitabındaki "Küçük Kuyu", "Gençlik Sabah Çiyidir" ve "Siz ve Şakalarınız" öykülerinin süreğidir. Şu alıntılar bir yorumu ihtiyaç bırakmayacaktır: "...*Semavi Bey zalimliği ve sevgisizliğiyle hayatını zehirlemiş olan babasının değer verdiği ne varsa, onları tek tek satmanın zevkini kaybetmek istememişti.*" (s. 91) "*Yüzlerinde nazik sıkıntıyı görür gibi oldu. Yeter oturduğun artık kalkıp gitsen diyen bakışlarını... Onların; kapının, telefonun sürekli çaldığı sıcak ve süslü evlerindeki yalnızlık, kendisinin çürümekte olan evindeki yalnızlıktan daha acıklı değildi.*" (s. 92) "*Karlı bir kış günü bir hamamda tek başıydu. Hayatı boyunca olduğu gibi. Oysa ne yaptıysa sevmek için yapmıştı.*" (s. 94) "*Öylesine yalnızdı ve öyle çok sevmek istiyordu ki karısını, onun yanında olmadığı zamanlar geçmek bilmiyordu.*" (s. 95) Burada bize anlatılan yalnız ve yaşlı adam Semavi Bey, elim bir yangında yitirdiği karısını gençliğinde delice sevmiş, karısının hiç mi hiç yanından ayrılmamış, adeta sevgisiyle onu boğmuştur. Bu olayın bir benzeri ile bir sonraki kitabın "Kaybetme Korkusu" isimli öyküsünde, babasının elini yıllarca hiç bırakmayan bir kız çocuğunun yaşamı anlatılırken karşılaşıyoruz.

"Kar Yolcusu"nda ıssız, küçük bir demir yolu kulübesinde insanlardan uzakta, neredeyse bütün yıl boyunca karlar altında kalan bir bölgede çalışan Eşber'in, bir tesadüf eseri olarak trenden o bölgeye "düşen" bir genç kızla karşılaşması ve ona tutulması anlatılır. Fidan, bir zorunluluktan dolayı oradadır ve önceleri orada olmak menfaati gereğidir de. Ama bir müddet sonra bu ıssız yerden ayrılmak istediğinde, yalnızlığın tuhaflaştırdığı Eşber buna büyük tepki verecektir. Fidan her şeye rağmen oradan ayrılır ve Eşber bir tür körlük olan "beyaz" yalnızlığıyla baş başa kalır. Bu makalede izini sürdüğümüz "sevgiden mahrum olma" durumu, çilesi, Eşber'in başındadır bu defa. Fidan ise Eşber'in yaşadığı ıssız yere düşmeden önce trende kompartıman kompartıman dolaşıp güvenli bir aile yanı arar ama kendisine gizlemedikleri şehvetle bakan erkeklerin yanından başka bir yer bulamaz. Bir bakıma sevgiyi, güveni aradığı fakat çirkin bir şehvetten başka bir şeyle karşılaşmadığı düşünülürse, Fidan'ın hikâyesi de "bir türlü ulaşılamayan sevgi"ye örneklik teşkil edebilir.

"Mikail'in Kalbi Durdu" öyküsünde Mikail, Semiramis'i sevmiş fakat öyküyü bize anlatan ve Semiramis'in kendisine beslediği duygulara karşı kalbi boş olan erkek ortaya çıkınca Semiramis tarafından terk edilmiştir. Mikail'den Semiramis'e doğru akan ve karşılık bulamayan sevgi, Semiramis'ten öyküyü bize anlatan kişiye doğru da akmaktadır; fakat kendisine bir ma'kes bulamamaktadır. Üstelik Semiramis'in kirli geçmişi böylesi kırıklıklarla, böylesi mahrumiyetlerle doludur. Şu cümle önemlidir: "*Kızgın değil, düşman değil, öfkeli değil, müthiş acı veren bir sesle, keşke onu senseydin, dedi. Sevmedin, beni mahvettin.*" (s. 124) Mikail bu cümleyi Semiramis'in aşkına cevap vermeyen öykü anlatıcımıza söyler. Hâlbuki öykü boyunca ilişkisini bozduğu için kendisine kin beslediği ve öldürmek için peşini bırakmadığı biridir anlatıcı. Yani sevdiği kişinin eski edebiyatımızdaki tabirle "ağyar"ı tarafından bile sevgi görmemesi Mikail'i rahatsız eder. Kendisini bir başkası için feda edişin ileri bir noktasıdır yukarıdaki cümle.

"Kırmızı Azap" bir yazarın zihninde yazılmayı bekleyen "hayali" kişilerinin öyküsüdür. Var olma, "yaratılma", bir bedene girme arzusuyla dolu olan ve henüz bu arzuları gerçekleşmediği için huzursuz olan bu "kişi"lerden kadın olan, öykümüzün anlatıcısıdır. Bu kadın-anlatıcı, sonunda bir bedene bürünüp

öyküye girdiğinde hayat kadını olmuştur. Anlatıcımıza biçilen bu rol, onda bir hayal kırıklığı yaratmış gibidir. Karşısına çıkan erkeklerle de ilişkisi, mutlu bir biçimde cereyan etmez.

Özellikle “Kırmızı Azap” gibi, biçimsel denemeler içeren öyküler, Tunç’un öykücülük serüveninde bir değişiklik gibi gözüke de, yazarın bu kitabında da sevgisizlik temasını derinleştirdiği görülür.

d. Taş-Kağıt-Makas

Yazarın önceki kitaplarına göre, kimi yapısal denemelere/arayışlara girdiği için farklı, ilginç bir eser olan "Taş-Kağıt-Makas", sıra dışı ilişkilerin anlatıldığı öykülerden oluşmasıyla da dikkat çekicidir. Uzun seneler boyunca babasının elini hiç bırakmadan yaşayan Süsen ve onun bu ısrarı tuhaftır. Emir'in ve karısı Karagül'ün kendi aralarında oynadıkları oyun tuhaftır. Ya da bir başka hikâyede önemli bir yere sahip olan Derya Hanım'ın durumu, abisine karşı beslediği duygular, kendisini Suzan'ın yerine koyması tuhaftır. Ayfer Tunç tuhafı sever. Öykülerinde “tuhaf” ya da “garip” sıfatları sıklıkla kullanılır. Fakat şunu söylemek gerekir ki, yazar tam bir ayrıntı ustalığı göstererek anlattığı şey ne kadar garip olursa olsun, okurda inandırıcılık duygusunu oluşturmayı başarır. Ayrıntılar yaşanmışlık izlenimini kuvvetlendirir.

Ayfer Tunç'un dördüncü öykü kitabı *Taş-Kağıt-Makas*'ta da, sevgi/sevgisizlik/sevgiyi arama/bulamama teması, başka temaların arka planına düşseler de devam ederler. Kitabın ilk öyküsü "Kaybetme Korkusu"nda yine bir yalnız anlatıcı ile karşılaşırız. Yalnızdır ve yazardır. Yaşadığı apartman ve onun avlusuna daireleri bakan insanların yaşantıları anlatılır. Bu avlunun sakinleri kocalarını yazar-anlatıcımızla aldatırlar. Öykünün birinci derece kahramanlarından Safir istemeden de olsa karısının intiharna sebebiyet verir. İntiharin sebebi Safir'in eşini kısa sürelerle de olsa yalnız bırakmasıdır. Süsen'in ilginç çocukluğu hatırlanacak olursa, bu durum gayet makuldür. Öykü kişileri sevgiden mahrum kalmıştır. Sevmemekte ya da sevilmemektedirler.

Kitaba adını veren öyküde ise Emir'le karısı Karagül arasında bir "sevgi" problemi yaşanır. Karagül ihanete uğrar. Evde çıkardığı bir yangında ölür. Emir'in babası da defalarca evlenmiş, çevresindeki insanlara mutluluk yüzü göstermemiş bir eski askerdir. Görüldüğü gibi, Emir ne sevgi bulabilmiş ne de sevgi gösterebilen birisi olarak çıkar karşımıza.

"Fehime" ise hem kitapta, hem de yazarın diğer öyküleri içinde ayrıksı bir yer tutar. Bunun sebeplerinden biri, öykünün noktalamasız bir üslupla küçük bir kız çocuğunun ağzından yazılmasıdır. Ancak küçük kız Fehime'nin yaşlı bir turist tarafından tecavüze uğraması olayı belki de sevgisizliğin en dip noktasına bir kez daha inildiği biçiminde bir yoruma imkân tanıyabilir. Zira çok sapkınca da olsa, aslında, burada da bir erkek-kadın ilişkisi bir biçimde vardır.

Kitabın yarısından daha büyük bir bölümünü kapsayan "Suzan Defter" çoğu bakımdan ilginç bir öyküdür. İki farklı kişi tarafından aynı tarihlerde iki defter tutulmaktadır ve bu defterler metinde paralel olarak akarlar. Çift sayfalar E. Bey'e, tek sayfalar Derya hanıma aittir. Aynı günlerde günce yazan bu iki kişinin yolları gerçek yaşamda da kesişecektir. Öykünün E. Bey'e ait sayfalarında "ev" kavramına, ölüme, hayatın anlamına ve E. Bey'in yaşamına dair görüşler, bilgiler ediniriz. Derya Hanım'ın sayfalarında acılı bir aşk vardır. Ayrıca Derya Hanım'ın bir zamanlar "militan" olduğu anlaşılan ağabeyinin üzerinden, 70'li senelerde sol hareketlerin içinde bulunup da sonraki dönemde ideallerinin uzağına düşen kişilere eleştiriler yöneltilir. Defterlerini okuduğumuz iki kişi de yalnızdırlar ve öyküde sevginin uzağına düşmüş çok sayıda kişi vardır: Derya her şeyden önce abisine tuhaf, yoğun bir sevgi duymuştur. Derya daha önce bir erkekten boşanmıştır ve ağabeyi ile görüncesi tarafından kendisine “yamanmaya” çalışılan Tuncay'ı sevmez. E. Bey karısından boşanmıştır ve biraz da yalnızlığın etkisiyle gazeteye evini satılığa çıkardığına dair ilan verir; fakat sadece kadın müşterilerle ilgilenir. Öyküde en çok yer kaplayan ilişki ise Derya'nın ağabeyi ile Suzan arasındaki ilişkidir. Bu aşkın sonu da hüsrarla bitecektir. Suzan, onca çile çekmesine rağmen istediğine kavuşamaz. Ayrıca E. Bey ve Derya Hanım arasında da filizlenmeden sönecek bir ilişki yaşanacaktır. Öyküde E. Bey'in annesi ile babası arasındaki sevgisizlik de, gayet çarpıcı bir biçimde dile getirilir. Annedin babasına yönelmiş bir “sevgisizlik, ketumluk” söz konusudur.

Bu kitapta yazarın biçimsel denemeleri yoğunlaşmışsa da, öykülerdeki temel izlekte bir değişme olmamıştır.

e. Evvelotel

Kitaba adını veren öyküde, Zenbilli Göçmen'in oğlu, öykünün anlatıcısı olan kişi, karısını aldatmaktadır. Ancak sevgilisine de bağlı olduğunu söylemek zordur. Evvelotel'in sahibi olan kişi de evini terk etmiştir. Her iki kişi de, evlerini terk etmişlerdir ve bir buhran içindedirler. Öyküde geçen şu diyalog, iki erkeğin de umutsuzluğunu ele verir: “-Evini kaç kere terk ettin? -İki. -Niye? -Sen niye? -Bu benim ilk terk edişim. Ne fark eder? -Bir sebebi yok mu? -Vardır elbette, ama bilmiyorum.” (s. 14)

“Kibir” öyküsü, ağabeyinin eşini seven ve ağabeyine ihanet eden bir erkek tarafından anlatılır. Yengesinin ağabeyine ihaneti, eşine olan sevgisinin bitişidir. Öte yandan, ağabey de aileyi tümüyle terk eder ve asla geri dönmez. Öyküyü bize anlatan kişi ve onun yeni karısı eski yengesi büyük bir suçluluk duygusu içinde yaşarlar. Dahası, öykümüzün anlatıcısı da bir buhran, bir bunalım içinde çalkalanır ve o da eşini aldatır. Ancak eşini kendileriyle aldattığı kadınları da aldatır. Sevgilerine de ihanet eder. “Hiç sevgili kahır çekmiyorum. Sıkıldıkça bırakıyorum. Yenisini bulmak öyle kolay ki, herkes yalnız.” (s. 22) cümleleri, sevgisizliğin ne büyük bir krize dönüştüğünü gösteren trajik bir örnektir. Buna rağmen, öykü anlatıcımızın eşi Umman tarafından sevildiğini düşünmesi ve öykünün umut dolu bir cümleyle bitmesi de, yazarın böyle büyük bir umutsuzluğu dengelemek kaygısı götüğünü düşünmemize sebep olur.

“Halas”ta, öyküyü bize anlatan erkek, komşusu Halas’la ilişki yaşamaktadır. Halas çok az konuşan, kimselere benzemeyen, iri gözlü bir kadındır. Öyküdeki asıl sevgisizlik teması, Halas’ın annesiyle ilişkisi üzerinden anlatılır. Halas hayatla “kaynaşamamaktadır.” Annesi tarafından hiç sevilmediğini düşünmektedir. Halas’ın hapse düşme sebebi açıkça belirtilmemişse de, annesini öldürmüş olduğunu düşünebiliriz. Halas annesi tarafından hiç istenmemiş, hiç sevilmemiştir. Öyküyü bize anlatan erkek kahramanımız da, annesi tarafından özellikle doğmasından önce istenmediğini bilmektedir. Ancak doğduktan sonra benimsenmiş ve sevilmiştir. O da Halas’ı sevdiğine emin değildir. Ayrıca hayatla “kaynaşamamış” olduğu için bunalımdadır. Ancak öykünün finali umutla, sevgiyle bitecektir.

“Acilezzet” öyküsünde, öykümüzün anlatıcısı daha kırk günlük bir bebekken babası tarafından terk edilmiştir. Hayat hikâyesini merak ettiği ve yazmak istediği komşusu Madam da yıllar önce sevgilisi Nesim tarafından terk edilmiştir. Ayrıca Madam’ın annesi de babasını zor hayat şartlarını sebep göstererek terk etmiştir. Ayrıca anlatıcımız sürekli olarak sevgililerini terk eder. Dolayısıyla öykü, kitaptaki diğer öyküler gibi, adeta bir dağılmış aileler galerisini andırır. Öte yandan öykü anlatıcımız ablası ve eniştesi tarafından, anlatıcımızın ablası, eniştesi tarafından, köpekleri Paçavra hepsi tarafından çok sevilmektedir. Gene de öykünün sonunda anlatıcımızın eniştesiyle konuşurken “sevilmeme korkusu”ndan bahsetmesi manidardır.

“Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir” öyküsünde, öyküyü bize aktaran orta yaşlı erkek akademisyen, iki defa evlenir ve iki defasında da terk edilir. Asude Hanım’ın anlattığı “hakiki aşk hikayesi”nin de sahteliğine inanmaktadır. Şu satırlar, öyküdeki sevgisizlik temasının, belki de bütün bir Ayfer Tunç öykülerini saran sevgisizlik temasının trajikomik sembolü gibidir: “Kapıma sarı bir köpek dadandı. Sevdim hayvanı. Kebapların altındaki kalın pideleri ona vermeye başladım. Paspasın üstünde yatıyordu. Her sabah kapıyı çatığımda kuyruğunu pat pat yere vuruyordu. Bir gün paspasımı çaldılar. Bir baktım, başka bir evin kapısındaki paspasta yatıyor. ‘Nasıl dünya ulan bu?’ diye söylendim o gün, ‘bütün canlılar mı adı?’” (s. 86)

“Doğru” öyküsünde başka bir kadını severek karısını terk eden bir koca, karısının da yıllar önce kendisini aldattığını ve çocuğunun başkasından olduğunu öğrenerek şoke olur. Bu öykü, karşılıklı “sevgisizliğin”, sevgiden mahrum oluşun dramatik bir örneğidir.

“Yanık Taşlar”da, anlatıcı, çocukluğunun geçtiği mekânlara doğru bir yolculuğa çıkar. Öyküde bu yolculuğun izlenimleri aktarılır. *Saklı*’daki “Su” öyküsüne bakılarak bu öyküdeki boşlukların doldurulması mümkündür.

“Tevekkül”de, öykü anlatıcımız eşinden ve oğlundan ayrı yaşar. Eski sevgilisiyle karşılaşır da, bir türlü birbirlerine açılmazlar. Eski sevgilisi de eşinden ayrılmayı düşünmüş ama başaramamıştır. Öyküde sürekli yinelenen “Her şey naylondandı.” leitmotiv’i öykünün geneline yayılmış olan güvensizlik, sevgisizlik temasını vurgular. Ayrıca anlatıcımızın yardımcısı Cafer de, tat karısı tarafından terk edilmiştir. Bunun sebebi de, çok beğendiği bir kadından karısına bahsetmiş olmasıdır. Anlatıcımızın eski sevgilisiyle müsait bir zaman ve mekan bulmuş olmasına rağmen, yıllardır içinde beslediği duygu ve düşünceleri paylaşamamış olması, iki tarafın da ruhlarının yorulmuş olması, yaşlanmış olmaları olarak açıklanabilir.

“Serim-düğüm-çözüm” öyküsü, *Saklı* ’daki “Yüreğin Mahallesi”ne yapılan göndermeler dikkatte alınarak daha iyi anlaşılabilir. “Yüreğin Mahallesi”nin açık bırakılmış finali burada tamamlanır. Öyküdeki yazar-kahramanımız, hayallerinin kadını Asude tarafından kadının evine davet edilir. Yazar büyük bir sevinçle ve kimi heyecanlar yaşayacağı umuduyla onun peşinden gider. Ancak beklediklerini orada bulamaz. Evde bir yığın yaşlı insan vardır ve kahramanımız bu evde bu insanlarla mutlu bir hayat süremeyeceğini anlayacaktır. “Görüşürüz dedi Asude’ye, bir daha görüşmedi.” (s. 141) cümlesi bu mutsuz sona işaret eder. Asude’nin yazar-kahramanımızda doğurduğu umutlar boşa çıkmıştır.

Yazarın son öykü kitabı *Evvelotel*, ilk öykü kitabı *Saklı*’daki dokuz öyküden “türetilmiş” öykülerden oluşur. *Evvelotel*’deki öykülerin *Saklı*’dakilerin yeniden yazılmış biçimleri olduklarını söylemek doğru olmaz. Ancak bunları, bir şekilde öncekilerin “yansı”sı, süreği, “türev”i olarak görmek mümkündür. *Evvelotel*’deki öyküler, *Saklı*’da yer alanlarla bir şekilde alakalıdır. Onlardan hareketle yazıldıkları, onları bir biçimde sürdürdükleri söylenebilir. *Evvelotel*’de ise, yazarın öykülerinde başından beri izini sürdürdüğümüz sevgisizlik temasının bu kitapta da devam ettiği görülmektedir.

3. SONUÇ

Ayfer Tunç öykülerinin temel problematiği “sevgisizlik”tir. Öykülerde hangi konu işleniyor olursa olsun, öykünün derin yapısı incelendiğinde, kişilerin sevgiden uzakta kalma, sevgiden mahrum olma sorunuyla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Öykü kişilerinin, kimi zaman anne, baba sevgisinden, kimi zaman karı ya da koca sevgisinden, ama her zaman insan sevgisinden ve sıcaklığından mahrum oldukları/kaldıkları aşikârdır. Eşler birbirini aldatmakta, dahası kişilerin eşlerinin üstlerine sevdikleri sevgililer de aldatılmaktadır. Dolayısıyla Ayfer Tunç öykülerinde sevgisizlik teması, bazen aldatma, bazen yalnızlık, bazense ayrılık veya iletişimsizlik gibi temalar görünümünde tezahür etmektedir. Bu durumun sebepleri ise, başlı başına müstakil bir araştırmanın konusudur.

4. KAYNAKÇA

- Binyazar, Adnan. (2001). “Aziz Bey Hadisesi”, **Cunhuriyet Kitap**, İstanbul: Sayı: 600, ss. 6.
- Harmancı, Abdullah. (2004). “Ayfer Tunç’la Öykü Serüveni Üzerine”, **Hece**, Ankara: Sayı: 87, ss. 65-74.
- Kutlu, Mustafa. (1990). “Saklı”, **Dergah**, İstanbul: Sayı: 1, ss. 6-7.
- Lekesiz, Ömer. (2001). **Yeni Türk Edebiyatında Öykü C 5**. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Tunç, Ayfer. (2000). “Öykü Türünün Sizdeki Yazınsal Karşılığı Nedir?”, **Hece**, Ankara: Sayı: 46/47, ss. 264.
- Tunç, Ayfer. (1989). **Saklı**. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Tunç, Ayfer. (2000). **Aziz Bey Hadisesi**. İstanbul: YKY.
- Tunç, Ayfer. (2001). **Mağara Arkadaşları**. (2. bs.) İstanbul: YKY.
- Tunç, Ayfer. (2003). **Taş-Kağıt-Makas**. İstanbul: YKY.
- Tunç, Ayfer. (2006). **Evvelotel**. İstanbul: Can Yayınları.
- <http://www.ayfertunc.com/indextr.html> (10.10.2009)